

LATGALIŠU GAZETA

Kū vaira volūdu,
tū lobuok! **LaKuGa.LV**

Cik ilgi ministrejis ignorēs latgališu volūdu?

Izgleiteibys i zynuotnis ministreja (IZM) vys vėl nav sasaukuse dorba grupu, kū Ministru prezidents lyka izdareit jau 27.majā. Latvejā nav nikaidys statistikys par latgališu volūdys lituotuoju skaitu, leidzšineju Ekonomikys ministrejis (EM) i valdeibys receiba licynoj, ka vajsts tū nagryb nūskaidruot ari cyta goda tautys skaitēšonā.

Juris Viļums

Nūceju iz situcejis uzalobuošonu dūd niule apstypnyuotuos valdeibys deklaracejis 8.3.punkts: "Veicināsim reģionu kultūras un valodas savdabības uzturēšanu un attīstību, stiprinot reģionu identitāti kā kopīgās nacionālās identitātes daļu. Atbalstīsim latviešu valodas izlokšņu bagātību, stiprināsim latgališu valodu kā vēsturisku latviešu valodas paveidu."

Latvejis regionalūs i mozuok runuotūs volūdu savineiba (LatBLUL) jau nu 2009.goda beigu aicynoj izveiduot dorba grupu situacejis izvirteišonai i prišklykumu izstruodei Valsts volūdys lykuma 3.panta 4.daļā irakšteitus normys iviššonai – "nodrošināt latgališu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida saglabāšanu, aizsardzību un attīstību". Ituo gods 27.majā Ministru prezidents lyka IZM sasaukt doba grupu. Institucejis i sabīdriskuos organizacejis leidz 16.juļam izvierzeja puorstuovus, bet ministre-

ja vysleidza vėl da šam nūkuo vaira nav padarejuse.

Juoatzeimej, ka LatBLUL ir ari aicynuojuse 2011.goda tautys skaitēšonā igiut informaceju par Latvejis pamata dzeivuotuoju volūdu lituotuoju. Ar EM iniciativu 17. augustā Ministru kabinets nūsaceja, ka tautys skaitēšonā reizē ar krīvu i boltkrīvu volūdu tiks skaidruots ukraiņu, pūļu i litavniku volūdys lituotuoju skaits. Anketa ari ir papyldynuota, kab nūs-kaidruot latvišu volūdys izlūksnis, darokstūt nu terminologejis redziņa piļņeigi absurdus atbiļžu variantus: Kurzemes, Zemgales, Vidzemes, Latgales, bet Valsts volūdys lykuma 3.panta 4.dalis normys vysleidza teik ignorātys.

Ministreju leidzšineju atīksme diskriminej lelu dali Latgolys latvišu i jūs piectecū, kas jūprūjom bez vajsts atbolsta sovuos saimēs uz-tur latvišu nacejis svareigu vierteibu – volūdys boguoteibu. Latgališu volūdys lituotuoju skaits Latvejā provizoris-ki ir daudz leluoks par litavniku, pūļu, ukraiņu i boltkrīvu volūdys lituotuoju.

Atguodynuosis, ka pyrms goda (2009.g. 17. oktobrī) ūtrajā latgalistikys konferencē sešdesmit divi daliniki (profesori, pietniki, filologi, literati, sabīdriskūs organizaceju, pašvaļdeibu puorstuovi i c.) paraksteja aicynuojumu izstruoduot pasuokumu planu, kab latgališu volūdai tyktu daškierts atbylstūšs statuss Latvejis valsts politikys kontekstā.

Latgalistikys konference Vuocejā

21.-22.oktobrī Ernsta-Morica-Armdta Greifsvāldis universitatē (Vuocejā) nūtyka 3.storptautyskuo latgalistikys konference "VOLŪDU EKOLOGEJA BALTEJIS JIURYS REGIONĀ: REGIONALUOS VOLŪDYS GLOBALIZACEJIS LAIKŪS", kas beja veļteita Fraņča Kempa kulturviesturiskuos skicis "Latgalieši" symts godim. Tymā pīsadaleja daliniki nu Latvejis, Vuocejis, Krīvejis, Itālejis, Pūlejis, Francejis.

Iīga Šuplinska

Klauseituoji varēja dzierdēt i divu dīnu garumā diskutēt par latgališu i cytu regionalūs volūdu problemvaicuojumim kulturā i politikā. Interese par kaidu volūdu (eipaši jau mozuok lituot voi regionalu) ir atkareiga nu vajsts nūstuojis itamā vaicuojumā.

Dorbs nūtyka divuos sekcejuos, i kotrā nu tom veidu-ojuos sovu atziņu i nuokūtnis aizdavumu lūks na tik pietnīceibai, bet praktiskai darbeibai izgleiteibys, kulturys sferā. Plenarsiedis klauseituoji varēja uzzynuot vairuok par kašubu regionaluos volūdys atteisteibu, saleidzynuot latgališu i votu voi ladinu volūdys atteisteibys i pastuoviešonys problemys. Vysai rūsynūšys beja A.Andronova (Krīveja), N.Nau (Pūleja) nūstuojis, kas pīduovoj teoretiski pamatuotus rysynuojumus vuordineicys i latgališu volūdys gramatikys tuoluokai sakuortuošonai i izdūšonai. N.Nau itamā šaļti struodoj pi latgališu volūdys gramatikys izstruodis izdevnīceibys "LINCUM Europa" serejā "Languages of the World/Materials". Pietejumam juozit vėl ituo goda beiduos, bet jau niule ir skaidrs, ka gruomota pīduovuos svai-gu redziejumu iz latgališu volūdys morfologejis i sintaksis vaicuojumim. A.Andronovs kai latgalistikys konferencu iniciators ir ari vīns nu tim, kas virtuali apkūpoj lek-siskū materialu latgališu literaruos volūdys vuordineicai, dūmoj par latgališu-latvišu

Jaunuokuos paaudzes pietnice Sandra Murinska

volūdys vuordineicys izdūšonys ispiejom.

Atzineigi vuordi juoveļtej jaunuokuos paaudzes pietnīkim (A.Miņinam, J.Viļumam, S. Pošeiko, I. Belasovai, S.Murinskai), kas plašuokai publikai pīduovuoja sovy temys saisteibā ar latgalistikys pietnīceibu. Tai kai daļa nu nū-sauktajim ir doktoranti, ir ce-reiba, ka īsuokti pietejumi igi-us konkretys teoretisku i praktisku izdavumu, publikaceju aprisis. Tei ir gon volūdys politikys, gon tuos sastuovdalis lingvistiskuos ainavys, mediju analizis, gon viesturis mī-ti i objektivitate, kas tik leļā mī-rā ir vajadzeigys latgaliskuos sov-pateibys izpratnei i nūstyprnuošonai.

Puordūmu vārtys nūteikti beja ari temys, kū pīduovuoja Latvejis Universitatis pietnīki (M.Grudule, O.Lāms, I.Kalniņa). Tymuos atsakluoja Latgolys skaitēituoja interesis i at-

Baļtinavys vydsškoly directors Imants Slišāns ar meitu

vierteiba kulturys nūrisem, kai varēja redzēt baltīša skatejumu (I.Kalniņas interpretaceja par R.Ziedoņa dorbu "Austrumu robeža") iz Latgolū kai rūbežu – laiku, mitu, tel-pu. Kai soka, cīļvieciskais faktors izaruoda vėl ir nūteicūšs, partū ka īspaidi par Latgolū ir saistēti ar vitalitāti, izdzeivuošonys receptim i latgaliskuo latvyskuma seikstumū.

Konferencis laikā vairuoki referenti runuoja par ESF projekta "Teritoriālās identitātes lingvokulturoloģiskie un sociālekonomiskie aspekti Latgales reģiona attīstībā" nūrisi i pyrmajim rezultatim. Itamā šaļti suoc veiduotis kūpejuo priškstotu aina par Latgolai sov-pateigom zeimem (plašuok vārtis ankety apkūpuojumu <http://tilra.lv>), kas pasaruodeis ari Latgolys lingvoteritorialajā vuordineicā. Lin-

gvistiskuo ainava, kū sovā ru-nā aktualizēja ari Baļtinovys vydsškoly directors I.Slišāns, nav labvieleiga latgaliskajam. Kai ruoda projekta aptaujis dati, uzjiemieji naradz ispieju izmontuot latgališu literarū volūdu sovy produkcēis reklāmā, partū ka ti bytu papyldzidavumi, bet piļsātu idzeivuotuoji, kas pikreit, ka Latgolys piļsātu ainavā itom zemem ir juobyun, itamā breidi ir pasivi vāruotuoji.

Interesenti var gatavuot sovy piteikumus divim byutiskim latgalistikys pasuokumim nu-okamajā godā. Septembra vydā Poznaņā (Pūleja) nūtyks 4.storptautyskuo latgalistikys konference, bet 24.–26. oktobrī IV Letonikys i III Pasaulis latvišu kongresa itvorā Reigā struoduos latgalistikys sekceja "Latgales latviešu valoda un kultūra".

Latgališi Reigys Gruomotu svātkūs

Nu 5. leidz 7. novembrim Reigā Kongresu nomā nūtyka tradicionālī Gruomotu svātki, kurūs pyrmū reizē pīsadaleja ari bidreiba "Latgolys Studentu centrs", pīduovojūt ispieju interesentim īsaguoduot dažaidu latgališu izdevieju gruomotys i audio irokstus.

Edite Husare

Paraleli gruomotu tierguošonai treju dīnu garumā svātkūs nūtyka plaša kulturys programma, kurā pīsadaleja ari latgališi, 6.novembra vorkorā reikojūt literaturys skaitiejumu pasuokumu "Latgali-

Ontons Slišāns, Valentīns Lukaševičs, Juoņs Rjučāns, Edite Husare, Raibis Suņs

šu dzeja, proza i muzyka cytūs godalaikūs", kas beja pyrmā pasuociņs zam "Vāluo rudiņa" zeimis paradzātājā literarūs skaitiejumu cyklā "Cyti godalaiki".

Pasuociņs giva nacarātu atsauceibu, i nu paradzātu-

os auditorejis pyrms pasuociņā nuocēs puorsaceļt iz Kongresu noma mozū zalu, bet itei naierteiba ir vysu leluokais gondarejums. Ari Gruomotu svātku Kulturys programmys organizatori pī-caojuos par atsauceibu i ko-

mentēja: "Mes tak zynuojom, ka latgališim iz reizis vajag jimt leluoku telpu!"

Ar sovīm dorbim klauseituojus pīcynuoja Ontons Slišāns, kam itūgod izguojs eseju kruojums "Čipierksneits", Valentīns Lukaševičs, kas sagataviejs izdūšonai jaunu aiju kruojumu, Raibis Suņs, kas dreizumā izdūs zyrys kruojumu "Pyrama sylti", kai ari Juoņs Rjučāns i Ilze Sperga. Muzykali literarūs skaitiejumus ar zynomom i mozuok dzierdātom dzismem papildynuuoja Verners Martinovs nu grupys "Restauratori" i Guntis Rasims nu grupys "Bez PVN". Taipat klauseituoji tyka īpa-zeistynuoti ar pādejuo laika

aktualitāti latgališu kulturys dzeivē – puorsokom. Ivars Magazineinis (Juoņs Rjučāns) pastuostieja par gruomotu "Feimaņu draudzes pasakas", bet Guntis Rasims – par itūgod izguojušu audio disku "Latgališu puorsokys i puosokys". Ar puorsoku skaitiejumim pīcieja Juris Viļums,

Raibis Suņs, Guntis Rasims, Edite Husare i Aigars Runčis.

Bidreiba "Latgolys Studentu centrs" pasateic par interesē i atbolstu, kai ari aiz laika jau aicynoj iz tuoluokajim cykla "Cyti godalaiki" latgališu literaturys i muzykys pasuocinim Reigā – "Dziļuo zima" jan-varī i "Agrais pavasars" martā.

"Latgališu Gazeta" teik izdūta sadarbēbā ar portalu LaKuGa.LV i bīdreibu "Latgolys Studentu centrs"

